

■ Пасля падзеі

НА СЦЭНЕ — МУЗЕІ

Трэці нацыянальны форум «Музеі Беларусі» ў Магілёве прывабіў і дзяцей, і дарослых

Наколькі цікава дзецям акупацыя ў гісторыю, было відаць простым вокам. Яны з задавальненнем малявалі партрэт Міхала Казіміра Радзівіла Рыбаныкі, дэкламавалі байкі Кандрата Крапівы, клацалі па клавішах друкаркі, складалі гербы з пазлаў, гулялі ў шахматы з гістарычнымі асобамі — усё гэта было магчыма на форуме, які сабраў у Магілёве 120 музеяў. У спартыўным комплексе «Алімпіец», дзе на 2 дні «прапісаліся» найлепшыя музеі Беларусі, панавала па-сапраўднаму творчая атмасфера.

Форум адкрыў вочы тым, хто лічыў, што, акрамя сусветна вядомых замкаў у Нясвіжы і Міры, у Беларусі больш няма чаго паглядзець. Нават школьным музеям, найлепшыя з якіх былі прадстаўлены на форуме, было што паказаць. Напрыклад, сярод экспанатаў Дашкаўскага музея з Магілёўскага раёна можна было ўбачыць арыгінальны куфар афіцэра французскай арміі часоў Напалеона. А яшчэ адзін экспанат — арол з фанеры і пап'е-машэ, які падчас вайны вісеў на будынку чыгуначнай станцыі, — ваенныя гісторыкі называлі паміж сабой самым каштоўным на форуме. Нельга было прайсці абыякава міма стэндаў магілёўскай школы №34, якая прадставіла рэдкія асобнікі часопіса «Огонёк» 1941—1945 гадоў выдання. Гэты школьны музей з'яўляецца ін-

Куфар французскага афіцэра часоў вайны 1812 г.

тэрактыўным, тут ужываюцца электронныя тэхналогіі. Музеі дзяцінства, вавэркі, лесу і чалавека — якіх толькі ўстаноў няма ў Беларусі! У Магілёў прыехала нават перасоўная экспазіцыя Дзяржаўнага музея гісторыі Вялікай Айчыннай вайны.

Карыснай і пазнавальнай была праграма і для саміх удзельнікаў. Пра ўсё самае краўтэйшае і інвацыйнае можна было пачуць на пленарным пасяджэнні і падчас работы тэматычных секцый, у якіх прымалі ўдзел эксперты з Расіі, Украіны, Арменіі, ЗША, Літвы, Польшчы, Швецыі.

— Упэўнены, што вынікі і рэкамендацыі форуму стануць арыенцірам на шляху далейшага развіцця беларускіх музеяў. Спадзяюся, знаёмства з новымі прафесійнымі метадыкамі, абмен рэсурсамі, культурны дыялог і дыскусіі зададуць добры імпульс развіццю музейнай справы Беларусі на нацыянальным і міжнародным узроўнях, — падкрэсліў міністр культуры Беларусі Барыс СВЯТЛОЎ.

Генеральны дырэктар Трацякоўскай галерэі Зэльфіра ТРЭГУЛАВА, якая ўзначаліла журы конкурсу форуму, падзялілася сваімі ўражанымі з карэспандэнтам «Звязды»:

— Прыемна, што музей перастае быць светам музейных бабулек, сюды прыходзяць маладыя людзі, якія разумеюць, што наўрад ці заробяць шмат, але змогуць рэалізаваць

вельмі важныя для іх саміх і для Айчыны праекты. Гэта не проста пафасныя словы. Усе музеі — і вялікія, і малыя — працуюць над захаваннем памяці, якая асабліва тут, на тэрыторыі Беларусі, разбуралася на працягу стагоддзяў. Мне вельмі падабаецца тэндэнцыя аднаўлення. Адноўлена ў Магілёве ратуша надае гораду зусім іншае аблічча. Калі глядзіш з яе навокал, складаюцца ўяўленні пра горад, які адыграў вялікую ролю ў гісторыі Еўропы і Расіі.

Магілёў невыпадкова атрымаў магчымасць прымаць у сябе ўдзельнікаў трэцяга нацыянальнага форуму музеяў Беларусі. Толькі сёлета ў вобласці былі цалкам рэканструяваны і ўкамплектаваны тры раённыя музеі — у Краснаполлі, Быхаве і Дрыбіне. А ў Магілёве адчыніў дзверы інфармацыйна-адукацыйны цэнтр Міністэрства надзвычайных сітуацый, дзе пры дапамозе экспанатаў і інтэрактыву дарослыя і дзеці атрымліваюць карысныя веды па бяспэцы.

— Шмат артэфактаў было страчана, вывезена ў Варшаву, Украіну, Літву. Але мы шукаем новыя падыходы. Замкавая гара з вежай-данжонам і кавалачкам маставой XII стагоддзя ў Мсціславе, якія былі сёлета прадстаўлены грамадскасці, — гэта таксама цікава. Музеі не павінны быць месцам банальнага захоўвання экспанатаў, яны павінны стаць духоўна-адукацыйнымі цэнтрамі, дзе можна будзе не толькі вывучаць гісторыю, але і атрымліваць карысны досвед, — лічыць намеснік старшыні Магілёўскага аблвыканкама Валерый МАЛАШКА.

У межах форуму «Музеі Беларусі» праводзіўся конкурс праектаў у 5 намінацыях, на які было пададзена 109 заявак са 120 праектамі. У намінацыі «За найлепшае прадстаўленне музея на экспазіцыі форуму» дыпламы I ступені атрымалі Магілёўскі абласны мастацкі музей імя П. Масленікава і Мінскі абласны краязнаўчы музей. Музей-запаведнік

Інтэрактыў ад музея-запаведніка «Нясвіж».

«Нясвіж» і Гомельскі палацава-паркавы ансамбль сталі пераможцамі ў намінацыі за найлепшую агульна-адукацыйную праграму. За найлепшае музейнае выданне адзначаны Дзяржаўны музей гісторыі Вялікай Айчыннай вайны і Віцебскі — Марка Шагала. За найлепшы музейны праект першую прэмію атрымалі Нацыянальны мастацкі музей і Дзяржаўны музей вайнаў Беларусі. Нацыянальны мастацкі музей таксама стаў уладальнікам першай прэміі за навацыі ў музейнай дзейнасці.

Нэлі ЗІГУЛЯ. zigulya@zviazda.by

Дзеці з задавальненнем далучаліся да творчасці Петруся Броўкі.

На форуме можна было сыграць у шахматы з гістарычнымі персанажам.

■ Запрашальнік

СЦЭНА ДЛЯ ГОЛАСУ І СТРУННЫХ

Спявак і тэлеведучы Георгій Калдун дасць у сталічнай КЗ «Мінск» дзвюхгадзінны канцэрт, які без лішняга пафасу і пылу ў вочы так і называецца — «Жывы канцэрт». Адбудзецца выступленне 14 кастрычніка, у Дзень маці, — зрэшты, сам артыст сцвярджае, што гэта простае супадзенне, а не адмысловая задумка. І тым не менш білет на канцэрт можа стаць добрым падарункам для жанчыны практычна любога ўзросту, а таксама для аматараў добрай «інтэлігентнай» музыкі з удумлівымі тэкстамі.

«З часу выхаду другога сольнага альбому «Стэрэарай» мінула ўжо два гады і назапасілася даволі многа разнапланаванага музычнага матэрыялу, якім хочацца падзяліцца са слухачамі. Мы падабралі, на наш погляд, самыя цікавыя рэпертуар з уласных кампазіцый і кавер-версій сусветных хітоў», — тлумачыць спявак. Але Георгій Калдун не быў бы верным сабе, калі б не аздобіў «проста» канцэрт нейкімі сюрпрызамі. Так, кожны ахвотны можа паўплываць на музычную праграму — для гэтага трэба даслаць на пошту geokaldun14.10@tut.by прапанову, якую песню вам хацелася б пачуць у выкананні спявака і яго калектыва (гаворка ідзе як пра ўласныя песні Георгія Калдуна, так і пра кампазіцыі іншых аўтараў). За самую цікавую прапанову музыканты абячаюць падарунак! Яшчэ адна адметнасць «Жывога канцэрту» — удзел у ім возьме струнны «Арт-квартэт», каб надаць песням яшчэ больш эмацыйнасці і глыбіні. «Для нас гэта першы падобны вопыт — сумеснае выкананне песень са струннымі», — прызнаецца артыст.

Вікторыя ЦЕЛЯШУК.

■ Экслібрыс «Звязды»

Мудрасць жыцця — у васьмі радках

Мікола Гіль.
Неадступнасць. — Мінск: Кнігазбор, 2016. — 120 с.

Калі б аўтарам гэтай кнігі быў малады паэт, то выданне можна было б смела назваць эксперыментальным. Маўляў, творца сам сабе кінуў выклік ці пабіўся аб заклад з калегам, што здолее ўкласці цэлую кнігу толькі з васьмірадковай, пры гэтым кожны верш мусіць складацца з двух чатырохрадковых слупкоў. Аматыры лаканічнай формы толькі пасмяюцца, маўляў, ніякі гэта не выклік, і не эксперымент, а звыклы стыль. Але для творцаў, якія маюць схільнасць да пісання доўгіх вершаў ды паэм, гэта можа стацца складанай задачай: як у такім маленькім аб'ёме змясціць усё багацце смелых вобразаў і новых ідэй? Але Мікола Гіль у сваёй кнізе паэзіі даказвае, што ўсё цалкам магчыма.

Дарэчы, выданне — зусім не эксперымент, не выклік, а хутчэй падраўнак зробленага за доўгія гады. Васьмірадковай, што ўвайшла ў кнігу «Неадступнасць», пісаліся паэтам у розныя гады — і ў далёкія 1970-я, і ў пачатку 2010-х. І сімвалічна назвы кнігі — не ў вернасці паэтычнай форме, а ў прыхільнасці да ідэй, поглядаў, якую творца здолее пранесці ледзь не праз усё жыццё.

Імя Міколы Гіля — зусім не новае для нашага чытача. Ён аўтар

многіх кніг прозы і паэзіі, працаваў галоўным рэдактарам газеты «Літаратура і мастацтва», быў супрацоўнікам Мінскай студыі тэлебачання, рэдакцый часопісаў «Маладосць», «Мастацтва», «Родная прырода». Дарэчы, дзякуючы менавіта яго рушывай працы мы па-беларуску можам прачытаць кнігі Святланы Алексіевіч «У вайны не жаночае аблічча», «Цынкавыя хлопчыкі», «Захараваныя смерцю» і «Чарнобыльская малітва». Мікола Сымонавіч таксама пераставіраў на беларускай мове творы літоўскіх, венгерскіх і шведскіх пісьменнікаў.

Але вернемся да «Неадступнасці». Дарэчы, на першай старонцы кнігі ёсць досыць істотная пазнака: «Зімовыя васьмірадковы». Так аўтар нас нібыта папярэджвае. Не, зусім не пра тое, што чытаць кнігу трэба ўзімку, калі на вуліцы сцюжа (у такі час больш лагічна было б разгарнуць тоўстыя раманы, а не чытаць кароценькія вершы). Гаворка зноў-такі ідзе пра стыль — сурэальны, разважлівы, з акцэнтам на дэталю. У такім стылі беларус можа разважаць хіба толькі зімою, калі працы па гаспадарцы не так шмат. І вось гэтая сувязь са спрадвечнымі завяздэнкамі нашых продкаў, нейкім каранёвым ладам мыслення вельмі добра адчуваецца ў вершах Міколы Гіля, што склалі новую кнігу.

Ёсць тут і развагі пра сучаснасць, нават заўвагі нашаму часу і маладому пакаленню. Ёсць замалёўкі-пейзажы і роздумы пра лёс радзімы. А ёсць і глыбока асабістыя вершы, што адкрываюць пачуцці лірычнага героя ў сучаснасці ці праз успаміны пераносячы ў гады яго маладосці. Так, чытач адразу адчувае, што аўтар — сталы чалавек. Ён жыве клопамі пра дзяцей і ўнукаў, схільны хутчэй падводзіць жыццёвыя вынікі, чым будаваць планы на будучыню. А яшчэ — ён мастак, здольны пабачыць прыгажосць нават у дробязях, і выданне філосафа, мудрэца, чыя мудрасць падмацоўваецца жыццёвы-

мі назіраннямі. Паэт разважае не толькі пра бытавыя рэчы, зямныя, але і пра больш узвышаныя, філасофскія паняцці, напрыклад суаднесенне ўзросту чалавека і хуткасці бегу часу:

Калісь, падпаскам
у дзеда Міхалкі,
Прыждаць я вечара ніяк не мог:
Хоць замахніся на сонца

палкай,
Каб хутчэй скацілася на парог!..
А сёння ўражаны: як раптоўна
Уставаў месяц!..

Вось бліснуў краёк,
А праз хвіліну — ужо ўся поўня!..
І хутка ж круціцца Зямлі ваўчок!

Вершы Міколы Гіля з кнігі «Неадступнасць» — цалкам традыцыйныя для беларускай паэзіі. Строгі памер, рыфма. І так — страфа за страфой, верш за вершам. Сумна? Не. Так, тут ёсць пэўная аднастайнасць, але яна — зусім не хіба кнігі. Гэта пазнака таго, што аўтар умее сказаць сваё слова, выказаваючы павагу да творцаў-папярэднікаў, ён здольны выказаць уласную думку і не пакрыўдзіць тых, хто побач. І гэта не імкненне быць падобным да іншых, не жаданне зліцца з натоўпам, а вялікая творчая мудрасць, тактоўнасць. Гэтыя рысы — прыкметы голасу сталага паэта, якому для таго, каб прамаўляць гучна і цвёрда, не патрэбныя эксперыменты. Трэба толькі быць верным. Перадусім — сабе.

Марына ВЕСЯЛУХА.
vesialuha@zviazda.by